

VALIDAREA POPRIII ÎN REGLEMENTAREA ACTUALULUI COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ

Prof. univ. dr. **Teodor BODOAȘCĂ**¹
Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Tîrgu Mureș

Drd. **Daniel Vasile MARIN**²
Universitatea „Lucian Blaga” din SIBIU

Rezumat

În pofida eforturilor autorilor actualului Cod de procedură civilă de a perfecționa dispozițiile consacrate „validării popriii”, analiza prevederilor art. 790-792 C. proc. civ., consacrate acestei instituții juridice, denotă că încă există aspecte care necesită cizelare juridică, aspecte care, inexplicabil, nu sunt semnalate de doctrină. După cum va rezulta din studiul propus, parte din acestea sunt rezultatul inerției normative, dar și faptului că a fost ignorată împrejurarea că poprirea este și trebuie să fie o procedură suplă și rapidă. Propunerile de lege ferenda, fundamentate în cadrul acestui studiu, susțin constatările noastre.

Cuvinte-cheie: validare, menținerea popriii, desființarea popriii, celeritate.

VALIDATION OF THE DEDUCTION IN THE REGULATION OF THE ACTUAL CIVIL PROCEDURE CODE

Professor, Ph. D. **Teodor BODOAȘCĂ**
„Dimitrie Cantemir” University, Tîrgu Mureș, President of the Senate

Ph. D. Candidate **Daniel Vasile MARIN**
„Lucian Blaga” University of Sibiu, Bailiff

Abstract

Despite the efforts of the authors of the current Civil Procedure Code to improve the provisions dedicated to "validation of deduction", the analysis of the provisions of art. 790-792 of the Civil Procedure Code, dedicated to this legal institution, denotes that there are still aspects that require legal chiseling, aspects which, inexplicably, are not indicated by the doctrine. As will be the result of the proposed study, some of these are the result of normative inertia, but also a fact that was ignored which is that deduction is and should be a flexible and fast procedure. The proposals of ferenda law, based on this study, support our ascertainment.

Keywords: validation, maintaining the deduction, dissolution of the deduction, celerity.

¹ Președintele Senatului Universității „Dimitrie Cantemir” din Tîrgu Mureș.

² Executor judecătoresc, Camera Executorilor Judecătorești Alba-Iulia. Bailiff, Bailiffs' Chamber besides Alba Iulia Court of Appeal; судебный исполнитель, Территориальная палата судебных исполнителей Альба Юлия.

PRIZNANIA DEJISTVITELNYM OBRACENIA VZYSKANIA NA DOLGOVYE OBYAZATELSTVA DOLJNIKA V REGULIROVANIИ GRAJĐANСКОГО ПРОЦЕССУАЛЬНОГО КОДЕКСА

*Профессор, доктор юридических наук Теодор БОДОАШКЭ,
Университет „Димитрие Кантемир”, г. Тыргу Муреш*

*Аспирант Даниел Василе МАРИН,
Университет „Лучиан Блага”, г. Сибиу*

Резюме

Несмотря на усилия авторов действующего Гражданского процессуального кодекса по усовершенствованию положений, посвященных «признанию действительным обращения взыскания на долговые обязательства должника», анализ положений ст. 790-792 ГПК, посвященный этому правовому институту, показывает, что ещё существуют аспекты, требующие усовершенствования, аспекты, на которые юридическая доктрина не обратила внимание. В результате данного исследования выяснилось что, некоторые из них являются результатом нормативной инерции, но также и факта, что было проигнорировано обстоятельство что «обращение взыскания на долговые обязательства должника» является и должно быть гибкой и ускоренной процедурой. Предложения по усовершенствованию законодательства, основанные на этом исследовании, подтверждают наши выводы.

Ключевые слова: *признание действительным, удержание и отмена обращения взыскания на долговые обязательства должника, ускоренность.*

1. Precizări prealabile

În vorbirea curentă din limba română modernă, termenul „validare” are semnificația de a confirma sau de a recunoaște valabilitatea unui act procedural¹. În schimb, în contextul reglementărilor privind executarea silită, validarea reprezintă ultima fază (a treia) a procedurii popririi.

Această fază nu este obligatorie². Ea intervine doar în situația în care terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile legale pentru efectuarea popririi. Acesta, în loc să consemneze sumele și bunurile poprite, conform art. 784 alin. (1) C. civ., le plătește creditorului său (debitorului poprit)³.

În consens cu opțiunea doctrinară majoritară, validarea popririi este o procedură excepțională și facultativă⁴.

¹ A se vedea Dicționarul explicativ al limbii române (Dex), apărut sub egida Academiei Române – Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ediția a 2-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998, p. 1145.

² În reglementarea anterioară, inițial, validarea popririi a fost obligatorie, fiind reglementată de art. 452 din Codul de procedură civilă de la 1865. Ulterior, acest articol, devenit art. 460 (prin republicarea Codului din anul 1996), a fost modificat prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 479 din 2 octombrie 2000). Urmare acestei modificări, întocmai ca în prezent, validarea popririi a devenit facultativă, fiind incidentă doar în situația în care terțul poprit nu își îndeplinea obligațiile ce îi reveneau pentru efectuarea popririi.

³ A se vedea: E. Hurubă, Executarea silită indirectă, în Tratat de drept procesual civil, Vol. II, Căile de atac. Proceduri speciale. Executarea silită. Procesul civil internațional, de I. Leș (coordonator), Editura Universul Juridic, București, 2015, p. 641; I. Leș, Noul Cod de procedură civilă. comentariu pe articole, Ediția a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2015, p. 1179.

⁴ A se vedea: V. Odobescu, Din nou despre poprirea bancară. Crearea unei situații mai favorabile debitorului urmărit cu lezarea intereselor băncii. Neconstituționalitatea unor prevederi legale, în Revista de drept comercial, nr. 9/2001, p. 180; S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, Tratat de executare silită, Editura Lumina Lex, București, 2001, p. 392.

Sub imperiul vechiului Cod de procedură civilă, unii autori au considerat validarea popririi o procedură anacronică și inutilă¹. Această critică aspră și-a pierdut fundamentul juridic din momentul în care validarea popririi a încetat să mai fie obligatorie. Practic, până la acest moment, pe calea acestei proceduri, a fost instituit un control judecătoresc obligatoriu asupra înființării popririi care, în practică, în cele mai multe cazuri, s-a dovedit inutil și de natură să tergiverseze executarea silită.

În prezent, din moment ce declanșarea procedurii de validare a popririi este întemeiată doar pe refuzul terțului poprit de a-și îndeplini obligațiile ce îi revin, este neîndoielnic faptul că suntem în prezența unui litigiu. Drept urmare, prin prisma principiului accesului liber la justiție, apare firesc să existe un remediu juridic la situația de fapt creată, iar acesta nu poate fi altul decât intervenția instanței de judecată. În actualul Cod de procedură civilă validarea popririi este reglementată de art. 790-792².

În vechea reglementare, validarea popririi a fost normată, destul de sumar, de art. 460 din Codul de procedură civilă de la 1865. După cum am evocat deja, întocmai ca în actuala reglementare, sub imperiul vechiului Cod de procedură civilă, după modificarea și completarea acestuia prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 138/2000, validarea popririi nu a fost obligatorie, aceasta intervenind doar în cazul în care terțul poprit nu își îndeplinea obligațiile ce îi reveneau după comunicarea adresei de înființare a popririi.

Semnalăm că art. 150 din Codul de procedură fiscală³ reglementează, asemănător procedurii validării popririi, procedura de menținere sau de desființare a popririi. Facem precizarea că art. 149 alin. (6) din Codul de procedură fiscală dispune *expressis verbis* că poprirea nu este supusă validării. Cu toate acestea, se observă că soluția desființării popririi din materie fiscală este identică cu cea din materie procesuală civilă, pentru cazul în care instanța de executare respinge cererea de validare a popririi în condițiile art. 790 C. proc. civ. Cel mai probabil, dispozițiile art. 146 alin. (6) din Codul de procedură fiscală au menirea de a evita incidența dispozițiilor art. 790 și urm. C. proc. civ. în cazul popririlor din materie fiscală.

Fără să intrăm în detalii în acest context, subliniem că, în temeiul art. 790 alin. (4) C. proc. civ., instanța de judecată, sesizată cu o cerere de validare a popririi, poate dispune validarea popririi, ca atare, sau desființarea acesteia. Practic, în materie civilă, denumirea procedurii este dată de una dintre soluțiile ce pot fi pronunțate, fiind, astfel, sugerată ideea că, pe calea validării, nu s-ar putea dispune și desființarea popririi. Privite lucrurile din această perspectivă, considerăm că reglementările din materie fiscală sunt mai adecvate. Pentru aceste motive, apreciem oportun ca, *de lege ferenda*, să fie adoptată altă soluție de exprimare pentru actuala instituție a validării popririi din materie civilă. Eventual, aceasta ar trebuie redenumită, la fel ca în materie fiscală, „menținerea sau desființarea popririi”.

În fine, se observă că art. 790 C. proc. civ. nu instituie norme care să asigure suplețe și rapiditate acestei proceduri. Față de această constatare, considerăm util ca, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 790 C. proc. civ. să fie completate, eventual prin introducerea unui nou alineat, care să prevadă că judecată se face de urgență și cu precădere.

2. Părțile în cadrul procedurii de validare a popririi

Potrivit art. 790 alin. (1) C. proc. civ., poate avea calitate procesuală activă creditorul urmăritor, debitorul poprit și executorul judecătoresc. În consens cu cele afirmate în doctrină, pot formula cerere de validarea a popririi și alte persoane, cum ar fi, spre exemplu, succesorii în drepturi ai creditorului poprit sau ai debitorului poprit. De asemenea, în condițiile art. 92 alin. (1) și (5) C. proc. civ., cererea de validare a

¹ A se vedea I. Deleanu, S. Deleanu, V. Mitea, *Tratat de procedură civilă*, Vol. III, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 495.

² Pentru o analiză aprofundată a actualelor reglementări, a se vedea I. Lazăr, *Validarea popririi în actualul și viitorul Cod de procedură civilă*, în *Volumul Conferinței internaționale Executarea silită în reglementarea noului Cod de procedură civilă*, Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 108 și urm. și *Revista română de executare silită*, nr. 3/2012, p. 57 și urm.

³ Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală a fost publicată în *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 457 din 23 iulie 2015, fiind ulterior modificată și completată.

popririi poate fi promovată de procuror, dacă aceasta este în interesul unei persoane minore sau dispărute ori pusă sub interdicție judecătorească. În practica popririi, nu poate fi identificat vreun caz în care procurorul a uzitat de posibilitatea oferită de dispozițiile art. 92 alin. (1) și (5) C. proc. civ.

Calitatea procesuală activă a creditorului poprit și a debitorului poprit este de necontestat¹, fiind fundamentată pe interesul lor în cadrul procedurii popririi. Astfel, prin validarea popririi, creditorul poprit vizează valorificarea creanței datorată lui de debitorul poprit. În schimb, debitorul poprit vizează să fie urmărit doar în limitele obligației pe care o are față de creditorul poprit și, evident, în condițiile legii.

Legitimarea legală activă a executorului judecătoresc, de a promova cererea de validare a popririi, este o soluție de excepție de la principiul disponibilității, specific procesului civil, inclusiv în faza executării silite². Chiar dacă este abilitat să promoveze cererea de validare a popririi, executorul judecătoresc nu are calitatea de parte în cadrul acestei proceduri. Legitimarea lui procesuală activă nu este fundamentată pe un eventual interes personal în cadrul popririi, așa cum este cazul creditorului poprit și a debitorului poprit. În realitate, această postură a executorului judecătoresc derivă din autoritatea cu care este investit, de a pune în executare silită titlurile executorii³. Nefiind parte în cadrul validării, executorul judecătoresc nu poate renunța la judecată sau chiar la însăși dreptul pretins, în condițiile art. 406-408 C. proc. civ.⁴.

Cât privește calitatea procesuală pasivă (pârât), aceasta o poate avea, după caz, terțul poprit, creditorul urmărit, debitorul urmărit și, dacă există, creditorii intervenienți.

În practică s-a decis că, în situația în care cererea de validare a popririi este promovată de executorul judecătoresc, vor fi citați creditorul poprit, debitorul poprit și terțul poprit⁵. Soluția jurisprudențială este corectă, întrucât hotărârea judecătorească este opozabilă, mai ales, acestor persoane.

Pentru aceleași motive, considerăm că trebuie citat la judecată și executorul judecătoresc, indiferent că a promovat sau nu cererea de validare a popririi. Cu toate acestea, în practică s-a decis că executorul judecătoresc, nefiind parte, nu va fi citat la judecata cererii de validare a popririi⁶, indiferent de împrejurarea că a promovat sau nu această cerere. Prin raportare la dispozițiile art. 1 și urm. din Legea nr. 188/2000, considerăm că această soluție jurisprudențială, având ca finalitate, probabil, degrevarea „agendei de lucru” a executorului judecătoresc, ignoră de o manieră evidentă rolul acestuia în cadrul executării silite, în general, și al popririi, în special. Extrapolând, situația ar fi similară cu cazurile în care, chiar dacă, potrivit legii, participarea procurorului la judecată este obligatorie, instanța consideră că acesta nu trebuie citat.

3. Competența instanței de judecată de a dispune validarea popririi

Potrivit art. 790 alin. (1) C. proc. civ., competența pentru soluționarea cererilor de validare a popririi revine instanței de executare. Practic, sub acest aspect, art. 790 alin. (1) cuprinde o normă de trimitere la

¹ În sensul că numai creditorul poprit și debitorul poprit pot avea calitatea de părți (reclamant) în cadrul procedurii de validare a popririi, a se vedea I. Leș, *op. cit.*, p. 1180.

² A se vedea art. 9 C. pr. civ.

³ Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 188/2000 privind executorii judecătorești (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 559 din 10 noiembrie 2000 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 738 din 20 octombrie 2011, fiind ulterior modificată și completată), nu sunt puse în executare silită de către executorul judecătoresc titlurile executorii „...care au ca obiect venituri datorate bugetului general consolidat, bugetului Uniunii Europene și bugetului Comunității Europene a Energiei Atomice”. Fără să detaliem, pentru executarea silită a acestor venituri există autorități de executare speciale.

⁴ În același sens, a se vedea I. Rebeca, *Poprirea în noul Cod de procedură civilă*; Editura Hamangiu, București, 2013, p. 100.

⁵ A se vedea C. Ap. Constanța, S.com., Dec. nr. 52/2009 (nepublicată), apud Gh. Stanciu, *Validarea popririi. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2011, p. 1 și urm.

⁶ A se vedea Trib. București, S. civ., Dec. nr. 839/R/2010 (nepublicată), apud I. Gârbuleț, *Teoria generală a procedurilor execuționale, în Tratat teoretic și practic de executare silită*, de E. Oprina, I. Gârbuleț, Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 749.

dispozițiile 651 C. proc. civ. care, sub denumirea marginală „instanța de executare”, stabilesc regulile de competență în materie.

Sub aspect material, competența revine judecătorei.

În schimb, din punct de vedere teritorial, de regulă, competentă este judecătoria în a cărei circumscripție teritorială este situat, la data sesizării organului de urmărire, domiciliul sau, după caz, sediul debitorului, cu excepția cazurilor în care, prin lege, se dispune altfel (conform art. 651 alin. (1) teza I C. proc. civ.).

Soluția normativă prezentată constituie o aplicație a principiului din materia competenței teritoriale a instanțelor de judecată, consfințit de art. 107 C. proc. civ. (*actor sequitur forum rei*). În doctrină, cu mult timp înainte de adoptarea actualului Cod de procedură civilă, s-a pledat pentru această soluție de competență teritorială¹.

Prin excepție, în temeiul art. 651 alin. (1) teza a II-a C. proc. civ., dacă domiciliul sau sediul debitorului nu se află în țară, competența revine judecătorei în circumscripția căreia este situat sediul biroului executorului judecătoresc căruia i-a fost adresată cererea de executare silită. Subliniem că, înainte de modificarea art. 651 C. proc. civ. prin art. I pct. 21 din Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe², competența teritorială de drept comun a revenit judecătorei în a cărei circumscripție teritorială era situat sediul biroului executorului judecătoresc care a fost investit cu cererea de executare silită³.

Dacă, după ce executarea silită a început, se schimbă domiciliul sau sediul debitorului poprit ori, după caz, al creditorului poprit, nu se schimbă și competența teritorială a instanței de executare, conform art. 651 alin. (2) C. proc. civ. Această soluție normativă este rațională, având menirea de a evita efectul bulversant al modificării competenței teritoriale a instanței de judecată în timpul procedurii de executare silită. De asemenea, această dispoziție legală are și menirea de a da satisfacție principiului continuității în activitatea de judecată.

4. Cererea de validare a popririi

În doctrină, pe bună dreptate, s-a apreciat că procedura de validare a popririi are semnificația unui adevărat proces⁴. Ca oricare alt proces, și acesta are ca moment de debut introducerea unei cereri de chemare în judecată la instanța de judecată competentă.

Chiar dacă dispozițiile art. 790 și urm. C. proc. civ. nici măcar nu evocă cererea de validare a popririi, este de necontestat faptul că sesizarea instanței de executare nu poate avea loc decât pe calea acestui act procedural. Practic, în lipsa unor norme legale derogatorii, sunt incidente, în calitate de drept comun, dispozițiile art. 194 C. proc. civ., referitoare la cererea de chemare în judecată, care se aplică în mod corespunzător⁵.

Fiind în prezența unei cereri de chemare în judecată, cererea de validare a popririi este supusă taxei judiciare de timbru. Sub acest aspect, în practică s-a decis că, oricare ar fi calitatea procesuală stabilită de instanța de judecată pentru creditorului poprit, acesta este îndatorat să plătească taxa judiciară de timbru⁶. În opinia noastră, în situația în care procedura de validare a popririi a fost declanșată de alte persoane,

¹ A se vedea N. Popescu, Gh. Radu, Propunere de lege ferendă în legătură cu o nouă reglementare a competenței materiale – în primă instanță – în cauzele referitoare la validarea popririi ori în cele referitoare la contestația la executare, în Dreptul, nr. 3/2006, p. 151 și urm.

² Legea nr. 134/2014 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 753 din 16 octombrie 2014.

³ Pentru detalii privind critica acestei soluții normative de competență teritorială, a se vedea I. Leș, *op. cit.*, p. 1007.

⁴ A se vedea: G. Porumb, *op. cit.*, p. 312; I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 750.

⁵ A se vedea I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 750.

⁶ A se vedea C. Ap. Constanța, S.com., Dec. nr. 280/2010, apud I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 751.

obligarea creditorului popritor la plata taxei judiciare de timbru excede legii. Astfel, din dispozițiile art. 33 alin. (2) și art. 39 alin. (1) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru¹, rezultă fără dubii că plata acesteia este în sarcina reclamantului, în speță a persoanei care a promovat cererea de validare a popririi.

Art. 790 alin. (1) C. proc. civ. prevede că admisibilitatea cererii de validare a popririi este condiționată de faptul că terțul poprit nu își îndeplinește obligațiile ce îi revin pentru efectuarea popririi, inclusiv în cazul în care, în loc să consemneze suma urmăribilă, a liberat-o debitorului poprit².

Reiterăm că, în temeiul art. 784 alin. (1) C. proc. civ., „din momentul comunicării adresei de înființare a popririi către terțul poprit, sunt indisponibilizate toate sumele și bunurile poprite” (teza I). „De la indisponibilizare și până la achitarea integrală a obligațiilor prevăzute în titlu executoriu, inclusiv pe perioada suspendării urmăririi silite prin poprire, terțul poprit nu va face nicio altă plată sau altă operațiune care ar putea diminua bunurile indisponibilizate, dacă legea nu prevede altfel” (teza a II-a).

În opinia noastră, între dispozițiile art. 790 alin. (1) C. proc. civ. și cele ale art. 784 alin. (1) C. proc. civ. există aspecte de inconsecvență și asimetrie normativă.

În primul rând, în timp ce art. 784 alin. (1) teza I se referă la „indisponibilizare”, art. 790 alin. (1) are în vedere „consemnarea”. În lipsa unor semnificații stabilite de legiuitor, acești termeni trebuie explicați în înțelesul lor curent din limba română modernă, conform art. 36 alin. (4) coroborat cu art. 37 alin. (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative³. În cadrul acestui limbaj, termenul „indisponibil” are sensul de ceva de care nu se poate dispune⁴. În schimb, „a consemna” are semnificația de a înregistra ceva⁵. Deci, în contextul analizat, indisponibilizarea se produce *ape legis*, urmare comunicării adresei de înființare a popririi. În schimb, consemnarea, fiind consecința indisponibilizării, este realizată de terțul poprit.

În al doilea rând, în timp ce art. 784 alin. (1) teza I se referă la „indisponibilizarea sumelor și bunurilor poprite”, art. 790 alin. (1) are în vedere doar „consemnarea sumei urmăribile”. Deci, pe de o parte, sunt omise „bunurile poprite” și, pe de altă parte, „indisponibilizării sumelor poprite” îi corespunde „consemnarea sumei urmăribile”.

În al treilea rând, cu toate că art. 790 alin. (1) C. proc. civ. are în vedere „obligațiile” terțului poprit pentru efectuarea popririi, art. 784 alin. (1) teza II-a instituie doar obligația acestuia de a consemna sumele și bunurile poprite și de a nu face nicio altă plată sau operațiune care ar putea diminua bunurile indisponibilizate. Practic, acesta are doar două obligații.

Față de aspectele semnalate, considerăm oportun ca, *de lege ferenda*, partea de început a art. 790 alin. (1) C. proc. civ. să fie reformulată, în sensul că, „dacă terțul poprit nu consemnează sumele și bunurile indisponibilizate, creditorul urmăritor, debitorul sau executorul judecătoresc....”.

În legătură cu termenul de o lună, în doctrină, în mod judicios, s-a considerat că este unul imperativ, iar nerespectarea lui determină decăderea titularului din dreptul de a solicita validarea popririi⁶. În același sens s-a pronunțat și jurisprudența din domeniu⁷. Pledează pentru această interpretare modul de formulare a dispozițiilor art. 790 alin. (1) C. proc. civ.

¹ Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 80/2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013.

² Anterior, art. 460 din vechiul Cod de procedură civilă a prevăzut un termen de 3 luni de la data la care terțul poprit trebuia să consemneze sau să plătească suma urmăribilă.

³ Legea nr. 24/2000 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 139 din 31 martie 2000 și, apoi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, fiind ulterior modificată și completată.

⁴ A se vedea Dex, p. 486.

⁵ *Idem*, p. 213.

⁶ A se vedea: I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 751; I. Leș, *op. cit.*, p. 1180.

⁷ A se vedea I. C. C. J., Secțiunile reunite, Dec. în interesul legii nr. 7/2013 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 263 din 10 mai 2013).

Textul legal, referindu-se la „cel mult o lună”, permite celui interesat să introducă cererea imediat după împlinirea termenului de 5 zile, prevăzut de art. 787 alin. (1) C. proc. civ., în care terțul poprit trebuie să-și îndeplinească obligațiile, însă fără să depășească o lună de zile¹. Neintroducerea cererii în acest interval de timp determină respingerea ei pe motiv de tardivitate (decădere)².

Dacă, în legătură cu momentul de la care începe să curgă termenul de o lună, lucrurile sunt clare, referitor la data la care acesta se împlinește există ambiguitate. Se observă că art. 181 C. proc. civ. reglementează termene pe ore, zile, săptămâni, luni și ani, însă nu și pe „o lună” de zile. Din acest punct de vedere, nu se poate susține că textul este lacunar. Dimpotrivă, considerăm că legiuitorul a evitat să se refere și la termene pe o lună de zile, întrucât nu toate lunile anului sunt egale între ele ca număr de zile. Unele au 31 de zile, altele 30, 29 sau 28 de zile. În pofida acestei realități, relativ numeroase texte ale Codului de procedură civilă se referă la termene de o lună³.

Practic, se pune problema momentului în care se împlinește acest termen, dacă a început să curgă într-o lună, care are un număr de zile, și se împlinește în luna următoare, care are un alt număr de zile. Spre exemplu, dacă termenul începe să curgă la data de 26 aprilie 2019, se pune problema când se împlinește, după 30 de zile, cât are luna aprilie în care a început să curgă, sau după 31 de zile, cât are luna mai în care se împlinește.

Cel mai probabil, actuala soluție prevăzută de art. 790 alin. (1) C. proc. civ. este rezultatul unei scăpări a autorilor actualului Cod de procedură civilă, generată și de faptul că art. 460 alin. (1) din vechiul Cod de procedură civilă a stabilit acest termen la trei luni. Probabil, autorii actualului Cod de procedură civilă, concentrându-se asupra nevoii de a scurta acest termen, nu au conștientizat că pun în operă o normă generatoare de ambiguitate.

Pentru aceste motive, considerăm oportun ca, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 790 alin. (1) C. proc. civ. să fie modificate, în sensul înlocuirii expresiei „cel mult o lună de zile” cu expresia „cel mult 30 de zile”. Evident, pentru aceleași motive, același remediu ar trebui aplicat tuturor textelor Codului de procedură civilă, care se referă la termene pe „o lună”.

5. Judecata cererii de validare a popririi

Pentru a decide asupra cererii de validare, instanța de judecată este obligată să citeze creditorul urmăritor, creditorii intervenienți, dacă este cazul, debitorul poprit și terțul poprit, conform art. 790 alin. (3) C. proc. civ.

Dispozițiile art. 790 alin. (3) teza I ne prilejuiesc două observații.

Mai întâi, se observă o inconsecvență de exprimare. Deși în textele precedente se face referire la „creditorul poprit”, art. 790 alin. (3) teza I are în vedere „creditorul urmăritor”. Chiar dacă această diferență de exprimare nu schimbă sensul normei analizate, pentru motive legate de acuratețea exprimării, este de preferat utilizarea sintagmei specifice executării silite pe calea popririi.

De asemenea, se poate observa că textul analizat nu prevede nimic în legătură cu citarea executorului judecătoresc. După cum am precizat anterior, citarea acestuia este necesară pentru ca hotărârea ce se va pronunța asupra cererii de validare a popririi să-i fie opozabilă. Citarea acestuia este necesară, mai ales, în situația în care acesta a promovat cererea de validare a popririi. În acest caz, participarea executorului judecătoresc la judecată se impune, atât pentru motive legate de opozabilitatea hotărârii judecătorești pronunțate, cât și pentru a-și susține cererea de validare. Față de această situație, considerăm oportun ca, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 790 alin. (3) teza I C. proc. civ. să fie completate, astfel încât judecata cererii de validare a popririi să se facă și cu citarea prealabilă a executorului judecătoresc.

¹ În sensul că acest termen este unul prohibitiv, a se vedea I. Rebeca, *op. cit.*, p. 112.

² A se vedea art. 185 C. pr. civ.

³ A se vedea, spre exemplu, art. 371 alin. (2) pct. 2, art. 418 alin. (2) și art. 511 alin. (1) C. pr. civ.

Art. 790 alin. (3) teza C. proc. civ. dă posibilitatea instanței de judecată să administreze probele necesare pentru soluționarea cererii de validare a poprii. Din moment ce acest text se referă la orice probe, instanța de judecată este în drept să administreze oricare dintre probele prevăzute de lege¹, inclusiv chemarea la interogatoriu a terțului poprit ori a altei părți din litigiu. Subliniem că, în cazul în care cel chemat la interogatoriu este o persoană juridică, acesta va răspunde la interogatoriu în scris, conform art. 355 alin. (1) C. proc. civ.

În doctrină, în legătură cu chemarea la interogatoriu a terțului poprit, s-a remarcat că refuzul acestuia de a-i da curs poate fi considerat un început de dovadă scrisă, care va fi completat și cu alte probe corespunzătoare². În același sens s-a pronunțat și jurisprudența din domeniu³.

Facem precizarea că refuzul terțului poprit de a da curs chemării la interogatoriu nu poate fi circumscris dispozițiilor de principiu, prevăzute de art. 310 alin. (1) și (2) C. proc. civ. care, pentru existența „începutului de dovadă scrisă”, pun condiția existenței unei „scrieri” sau a unui „înscriș”. În schimb, teza doctrinară și soluția jurisprudențială sunt întemeiate juridic pe dispozițiile art. 358 C. proc. civ.⁴, conform cărora „dacă partea, fără motive temeinice, refuză să răspundă la interogatoriu sau nu se înfățișează, instanța poate socoti aceste împrejurări ca o mărturisire deplină ori numai ca un început de dovadă în folosul aceluia care a propus interogatoriul” (teza I)⁵. În acest din urmă caz, atât dovada cu martori, cât și alte probe, inclusiv prezumțiile, pot fi admise pentru completarea probatoriului” (teza a II-a). Oricum, în temeiul textului citat, instanța de judecată are libertatea de a decide dacă refuzul terțului poprit este o mărturisire sau un început de dovadă scrisă. Chiar dacă doctrina și jurisprudența au în vedere doar chemarea la interogatoriu a terțului poprit, pentru identitate de rațiune, același remediu juridic se impune în situația în care este chemată la interogatoriu oricare altă parte.

În cadrul procedurii de judecată a cererii de validare, dovedirea raportului juridic dintre creditorul poprit și debitorul poprit nu ridică probleme, întrucât acesta este consfințit în titlul executoriu obținut de creditor. În fața instanței de validare a poprii sunt inadmisibile apărările sau excepțiile prin care este pus în discuție fondul dreptului creditorului poprit consfințit în titlul executoriu. Dacă ar fi admise asemenea apărări, ar fi pusă în discuție temeinicia sau/și legalitatea hotărârii judecătorești care este pusă în executare pe calea poprii, fiind ignorat, astfel, exigențele autorității de lucru judecat⁶. În acest sens s-a exprimat unanim doctrina⁷ și jurisprudența⁸ din domeniu. Asemenea apărări ar putea fi promovate doar în cadrul unor căi extraordinare de atac. În ultimă analiză, instanța de validare este obligată să se conformeze celor consfințite în titlul executoriu⁹.

¹ A se vedea art. 249 și urm. C. pr. civ.

² A se vedea I. Leș, *op. cit.*, p. 1180.

³ A se vedea Trib. Suprem, Plenul, Dec. de îndrumare nr. 31/1956, în C. D. 1956, p. 314 și urm.

⁴ În același sens, a se vedea I. Leș, *op. cit.*, p. 1180.

⁵ Art. 358 teza I C. pr. civ. a preluat, cu o singură modificare, dispozițiile art. 225 din vechiul Cod de procedură civilă. Astfel, în timp ce art. 358 teza I se referă la cel care „a propus interogatoriul”, art. 225 a avut în vedere „partea potrivnică”.

⁶ A se vedea art. 430 C. pr. civ.

⁷ A se vedea: E. Hurubă, *op. cit.*, p. 642; I. Leș, *op. cit.*, p. 1181.

⁸ A se vedea: Trib. Suprem, Colegiul civil, Dec. nr. 1375/1957, în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1952-1969, de I. Mișuță, Editura științifică și enciclopedică, București, 1970, p. 886; Trib. Suprem, Plenul, Dec. de îndrumare nr. 31/1962, în Culegere de decizii de îndrumare pe anii 1952-1965, p. 309; Trib. Suprem, S. civ., Dec. nr. 748/1972, în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1969-1975, de I. Mișuță, Editura științifică și enciclopedică, București, 1976, p. 405; Trib. Suprem, S. civ., Dec. nr. 1623/1978, în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1975-1980, de I. Mișuță, Editura științifică și enciclopedică, București, 1982, p. 318; Trib. Suprem, S. civ., Dec. nr. 569/1989, în Doctrină și jurisprudență română, de C. Crișu, N. Crișu Magraon, Șt. Crișu, Editura Argresis, Curtea de Argeș, 1995, p. 387; C. S. J., S.com., Dec. nr. 1259/1997, în C. D. 1997, p. 474 (apud, I. Leș, *op. cit.*, p. 1181-1182).

⁹ *Idem*, p. 1181.

În schimb, raportul juridic dintre creditorul popritor și terțul poprit, pe de o parte, și raportul dintre terțul poprit și debitorul poprit, pe de altă parte, pentru a fi dovedite, implică administrarea de probe conform dreptului comun.

În acord cu cele afirmate în doctrină, procedura de validare a popririi implică o verificare a tuturor condițiilor legale pentru obligarea directă, pe cale judecătorească, a terțului poprit față de creditorul popritor¹. În instanța de validare creditorul urmăritor va trebui să dovedească existența raportului juridic de creanță dintre el și debitorul poprit, precum și raportul de creanță dintre debitorul său și terțul poprit². Reiterăm că primul raport poate fi dovedit exclusiv cu titlul executoriu. În schimb, al doilea raport poate fi dovedit cu orice mijloace de probă, conform dreptului comun³.

În condițiile art. 790 alin. (3) teza a II-a C. proc. civ., în fața instanței de validare, terțul poprit are posibilitatea de a combate cererea de validare a popririi introdusă de creditorul popritor, invocând excepțiile și apărările pe care le-ar putea opune debitorului poprit. Singura condiție pentru admisibilitatea acestora este de a fi întemeiate pe o cauză anterioară datei la care poprirea a fost înființată. Și debitorul are posibilitatea de a se apăra în instanța de validare, invocând apărări sau excepții de natură să dovedească diminuarea ori stingerea creanței datorate, dacă asemenea cauze au intervenit după ce creditorul a obținut titlul executoriu și nu au făcut obiectul unei judecăți între părți. Sub acest ultim aspect, în jurisprudență s-a decis că, în fața instanței de validare a popririi, se pot discuta orice excepții de fond sau de formă în legătură cu existența și valabilitatea titlului executoriu, cu condiția ca acestea să nu fi format obiectul unei judecăți între părți⁴.

6. Soluțiile instanței de validare a popririi

Asupra cererii de validare a popririi, instanța de executare se pronunță printr-o hotărâre, care poate fi de admitere sau de respingere.

În acord cu cele exprimate în doctrină, respingerea cererii are ca efect desființarea popririi și imposibilitatea continuării executării silite⁵. În doctrină⁶ și jurisprudența⁷ mai veche s-a decis că, pentru a decide respingerea cererii, instanța de judecată trebuie să stabilească pe bază de probe că terțul poprit nu datorează nicio sumă debitorului poprit. Spre exemplu, această soluție se impune atunci când terțul poprit este un fost angajat al debitorului poprit, care nu datorează sume de bani ori bunuri corporale acestuia.

Art. 790 alin. (1) C. proc. civ. reglementează situația în care, pentru suma datorată de terțul poprit, au fost încuviințate două sau chiar mai multe popriri, fiind solicitată validarea fiecăreia dintre ele. În acest caz, sub condiția ca niciuna dintre popriri nu a fost executată, instanța de judecată va dispune validarea sau invalidarea lor prin aceeași hotărâre. Practic, art. 790 alin. (1) reglementează un caz *sui generis* de conexare a cererilor de validare a popririi.

Cererea de validare va fi admisă dacă, în urma probelor administrate, instanța de judecată constată că terțul poprit datorează sume de bani debitorului poprit. Admițând cererea, instanța de judecată va dispune, în temeiul art. 790 alin. (4) C. proc. civ., validarea popririi și obligarea terțului poprit să plătească creditorului popritor suma poprită prin încuviințarea popririi de către executorul judecătoresc.

Art. 790 alin. (6) – (9) C. proc. civ. stabilesc reguli speciale ale hotărârii de validare a popririi, în raport cu particularitățile obiectului popririi, particularități pe care le prezentăm succint în cele ce urmează.

¹ *Idem*, p. 1180.

² A se vedea: C. S. J., S.com., Dec. nr. 3704/1998, în C. D. 1998, p. 285; C. Ap. Iași, S. civ., Dec. nr. 731/1998, în Practică și literatură juridică, cit. supra, p. 771.

³ A se vedea I. Lazăr, *op. cit.*, p. 79.

⁴ A se vedea: Trib. Suprem, Colegiul civil, Dec. nr. 1128/1957, apud I. Leș, *op. cit.*, p. 1181; C. Ap. Pitești, S. civ., Dec. nr. 2095/R/1998, în Practică și literatură juridică, cit. supra, p. 770.

⁵ A se vedea I. Leș, *op. cit.*, p. 1182.

⁶ *Ibidem*.

⁷ A se vedea C. A. Iași, S. civ., Dec. nr. 939/1934, apud I. Leș, *Ibidem*.

În cazul în care sumele trecute în titlul executoriu sunt datorate în tranșe (periodic), la diferite termene, potrivit art. 790 alin. (6) teza I C. proc. civ., validarea popririi își produce efectele, atât asupra sumelor scadente la data validării, cât și a celor datorate în viitor. În acest ultim caz, validarea popririi își produce efectele doar la data la care sumele respective devin scadente.

Dacă sumele de bani poprite se află în conturi bancare, pentru sumele datorate în viitor, instanța de judecată, în temeiul art. 790 alin. (6) teza a II-a C. proc. civ., va dispune menținerea popririi până la data la care creanța este plătită integral.

În situația în care poprirea are ca obiect bunuri mobile corporale, instanța de judecată, admitând cererea de validare a popririi, va dispune vânzarea lor, în condițiile art. 790 alin. (7) C. proc. civ. Singura condiție care se pune în acest caz este ca, la data validării popririi, bunurile mobile corporale să se afle în mâinile terțului poprit. Atâta vreme cât dispozițiile art. 790 alin. (7) C. proc. civ. nu prevăd reguli speciale în legătură cu vânzarea acestor bunuri, sunt incidente normele dreptului comun.

În temeiul art. 790 alin. (8) C. proc. civ. și în acord cu cele exprimate în doctrină, dacă la data validării popririi, din culpa terțului poprit, bunurile mobile corporale nu se mai află în posesia acestuia, instanța de validare îl va obliga la plata contravalorii lor, iar executorul judecătoresc va proceda la urmărirea directă a acestuia¹. Soluția reglementată de art. 790 alin. (8) C. proc. civ. este fundamentată pe ideea de sancționare a turpitudinii terțului poprit, care a avut obligația ca, în termen de 5 zile de la data comunicării adresei de instituire a popririi, să consemneze sumele și bunurile respective. De asemenea, soluția normativă prevăzută de art. 790 alin. (8) C. proc. civ. este întemeiată și pe prezumția că acesta și-a însușit sumele și bunurile mobile corporale pe care le datorează debitorului poprit. Practic, în cazul prezentat, prin hotărârea instanței de validare, terțul poprit ia locul debitorului poprit.

Art. 790 alin. (5) C. proc. civ. reglementează situația în care validarea privește o poprire înființată pentru o creanță supusă unui termen sau unei condiții. În acest caz, hotărârea de validare a popririi va putea fi pusă în executare la data la care se împlinește termenul ori este îndeplinită condiția. Altfel spus, în condițiile acestui text, validarea popririi poate privi doar creanțe pure și simple (lichide și exigibile).

În fine, art. 790 alin. (9) C. proc. civ. stabilește condițiile în care terțul poprit poate fi sancționat de către instanța de judecată care a dispus validarea popririi, fiindcă a refuzat să își îndeplinească obligația de a consemna sumele și bunurile corporale indisponibilizate prin comunicarea adresei de poprire.

Sanctiunea este amenda de la 2. 000 la 10. 000 de lei și este stabilită prin hotărârea prin care s-a dispus validarea popririi.

Pentru a fi sancționat, este necesar ca terțul poprit să refuze cu rea-credință îndeplinirea acestei obligații. Fiindcă buna-credință se prezumă până la proba contrară², cei care invocă reaua-credință a terțului poprit trebuie să o dovedească.

Dacă din probele administrate în cauză rezultă că, dimpotrivă, terțul poprit nu datorează sume de bani debitorului, instanța de judecată va decide desființarea popririi, conform art. 790 alin. (4) C. proc. civ. Desființarea popririi determină lipsirea de efecte juridice a încheierii instanței de executare prin care a încuviințat poprirea și a actelor juridice subsecvente, inclusiv a adresa executorului judecătoresc prin care a dispus înființarea popririi.

7. Căile de atac împotriva hotărârii judecătorești pronunțate în materie de validare a popririi

Art. 791 C. proc. civ. reglementează calea de atac a apelului împotriva hotărârii judecătorești pronunțate în legătură cu cererea de validare a popririi.

Facem precizarea că, în vechiul Cod de procedură civilă nu a existat un text asemănător celui al art. 791 din actualul Cod de procedură civilă. Anterior, în tăcerea legiuitorului, în doctrină s-a concluzionat că asemenea hotărâri erau supuse atât apelului, cât și recursului³.

¹ A se vedea I. Leș, *op. cit.*, p. 1182.

² A se vedea art. 12 C. pr. civ.

³ A se vedea I. Deleanu, V. Mitea, S. Deleanu, *op. cit.*, p. 763.

În pofida referirii art. 791 C. proc. civ. exclusiv la hotărârea dată cu privire la validarea popririi, considerăm, alături de alți autori¹, că apelul poate fi promovat atât în cazul în care instanța de judecată a dispus validarea popririi, ca atare, cât și atunci când a dispus desființarea popririi. Dacă art. 791 C. proc. civ. ar fi interpretat în sensul că apelul este admisibil doar împotriva hotărârilor prin care s-a dispus validarea popririi, ca atare, ar fi nesocotit dreptul de apărare al tuturor părților implicate în această procedură judiciară.

Pentru evitarea interpretărilor diverse pe această temă, în acord cu propunerea făcută pentru modificarea denumirii instituției juridice a „validării popririi”, consider util ca, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 791 C. proc. civ. să fie reformulate, în sensul că „hotărârea cu privire la menținerea sau desființarea popririi este supusă apelului....”.

Termenul de apel este de 5 zile de la data la care hotărârea a fost comunicată, conform art. 791 C. proc. civ.

Considerăm inutilă precizarea din conținutul art. 791 C. proc. civ. în legătură cu faptul că termenul de apel curge de la comunicare. În dreptul comun, dacă legea nu prevede altfel, termenele procedurale încep să curgă de la comunicarea actelor procedurale, conform art. 184 alin. (1) C. proc. civ.

În fine, acest termen scurt este compatibil cu caracterul rapid al procedurii popririi.

Pentru motive ce țin de rapiditatea popririi, considerăm util ca, *de lege ferenda*, dispozițiile art. 791 C. proc. civ. să fie completate cu un nou alineat, care să prevadă că „judecata apelului se face de urgență și cu precădere”.

8. Efectele hotărârii judecătorești prin care s-a dispus validarea popririi

A. Precizări prealabile

Reiterăm că, în temeiul art. 790 alin. (3) C. proc. civ., una dintre soluțiile pe care le poate pronunța instanța de executare investită cu o cerere de validare este chiar validarea popririi.

În prezent, art. 792 C. proc. civ., sub denumirea marginală „efectele validării popririi”, reglementează următoarele aspecte: natura juridică a hotărârii judecătorești de validare a popririi; obligațiile tertului poprit după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de validare a popririi; posibilitatea creditorului poprit de a se întoarce cu alte urmăriri silite împotriva debitorului poprit; intabularea în cartea funciară a strămutării dreptului de ipotecă în situația în care creanța este garantată printr-o ipotecă.

Analiza dispozițiilor art. 792 C. proc. civ. conduce la concluzia că reglementează doar efectele hotărârii judecătorești prin care a fost admisă cererea de validare a popririi sau, altfel spus, instanța de judecată a dispus validarea popririi, ca atare.

B. Natura juridică a hotărârii de validare

Cât privește natura juridică a hotărârii prin care instanța de executare a dispus validarea popririi, în literatura de specialitate este unanimitatea, fiind considerată constitutivă de drepturi².

În prezent, caracterul constitutiv de drepturi rezultă din dispozițiile art. 792 alin. (1) C. proc. civ. În temeiul acestora, hotărârea instanței de executare, prin care a dispus validarea popririi, devenită definitivă, produce efectele cesiunii de creață³. Mai mult, împotriva tertului poprit, această hotărâre este titlu executoriu. Întinderea acestui inedit titlu executoriu este până la concurența sumei pentru care s-a realizat validarea. Facem precizarea că, în sensul actualei reglementări, s-a pronunțat cu mult timp în urma jurisprudența din domeniu⁴. Fosta Instanță Supremă a statuat că sentința de validare constituie un titlu

¹ A se vedea: I. Leș, *op. cit.*, p. 1183; I. Tăbărcă, Gh. Buta, *op. cit.*, p. 1415.

² A se vedea: I. Deleanu, V. Mitea, S. Deleanu, *op. cit.*, p. 508 și urm.; I. Gârbuleț, *op. cit.*, p. 763; I. Leș, *Legislația executării silite*, cit. supra, p. 255; S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, I. Băcanu, *op. cit.*, p. 92.

³ Din punct de vedere substanțial, cesiunea de creață este reglementată de art. 1566-1592 C. civ.

⁴ A se vedea Trib. Suprem, Colegiul civil, Dec. nr. 286/1956, în *Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem și a altor instanțe judecătorești pe anii 1952-1969*, cit. supra, p. 890.